

Krjela
45

Radka Berešiková

Radka Berešiková (18.8.1981 – 11.6.2012). Poetka. Pre nás všetkých verná a milovaná priateľka. Žila v Ružomberku - Bielom Potoku.

x x x

Nech je všetko minulosť
Len nie ty
Ty buď za dverami

Čakaj ma za rohom
Osudu

Ty nemenný
Ja iná

Budú aj letá
A
Nech sú už len tie

Hromničná

O hodinu viac
Utrpenia
Bolesti
Možno trošku
Tepla z tvojho
Tela
Ruka s lásky plným
Pohárom

O hodinu
Predĺžia sa tiene
Čakania na

Február
Možno víťaz
Možno porazený

(z knihy Kamienky, vyd. NORAMI 2012)

Smrť básničky

Smutný pondelok, jedenásty jún. Skutočne krátka správa na displeji telefónu: Radka zomrela o pol tretej popoludní. Viac slov netreba, a predsa sa ich zopár žiada dodať.

S poetkou Radkou Berešíkovou z Ružomberka – Bieleho Potoka som sa prvý raz stretol na sklonku zimy roku 2008, keď som pre časopis .týždeň pripravoval text Prozaický život básnikov o živote dvoch poetiek a dvoch poetov z Liptova. Bola si medzi nimi, spolu s Jurom Bakošom, Ankou Ondrejkovou, Ivom Šobáňom. Potom si nás začala intenzívne navštevovať v literárnom klube liptovskomikuláskej knižnice a pripravovala si novú zbierku s príznačným názvom Rovnováha. Ako v nej, tak i v jednotlivých etapách svojho života, hľadala si súmernú rovnováhu medzi tvorením a nesmierne ťažkým fyzickým žitím. Problémy života, kruté starosti dní a nocí, si vyvažovala tvorbou.

Písanie poézie a nepretržitý prúd kontaktov prostredníctvom internetu – to boli limity tvojej fyzickej existencie. Stretnutia s ľuďmi, komunikovanie. Rodina, niekoľko priateľiek, priateľov.

V podstate minimalistický život, ale bol dobrý, ba čo – výborný bol! Nie preto, že iný byť nemohol, ale žiť iný ani nebolo treba. Tvoj život bol životom citlivej tvorby a citovej tvorivosti.

V septembri 2009 si excelovala v bratislavskej letnej čítárni U Červeného Raka. Napriek tomu, že si sa nikdy nestala príťažlivou pre „hviezdne“ vydavateľské domy, nezachytila ťa lepkavá sieť miniatúrneho slovenského básnického sveta, písala si neochvejne ďalej. Dobre si spravila, dobre sa tak stalo.

Vždy ma fascinovalo, koľko si toho na našich stretnutiach narozprávala. Neraz si tvrdohlavo stála za svojimi názormi, aj keď si ich po čase aspoň mierne opravila, uznajúc omyl. V kontraste s tvou výrečnosťou a názorovou širokospektrálnosťou je tvoja poézia. Minimum slov, minimum veršov – často jedno slovo = jeden verš. Nikdy ti však nešlo o slová ako také, ale o obsah. A ten, ako poctivý základ, v твоjich básňach ostáva.

Tešila si sa, keď medzi nás zavítal Štefan Hríb, ostávala si verná jeho televíznym diskusiam, raz si spomenula, že si Pod lampou objavila Živé kvety. Že sa ti nesmierne zapáčili, oslovili ťa. Nebolo nič jednoduchšie, ako pozvať kapelu do malého mesta, posadiť ťa pred nich a venovať ti koncert. Bol november 2011, a my sme sa tešili, že akú sme ti spravili radosť.

Štyri dni pred týmto smutným pondelkom si nám poslala novú zbierku Kamienky. Tu leží, na stole, a mne namiesto recenzie náleží písanie nekrológu. Od rána leje, už tretí deň a noc leje, dažde rozmlátili purpurové kvety pivónií na záhrade, a slová viaznu. Zarastajú trávou spomienok.

Slová viaznu preto, lebo v podstate existujú. Neexistujú príhodné slová, ktorými možno vyjadriť pocit mizernej márnivosti z jednej strohej esemesky. Z pocitu definitívneho konca, ktorý v sebe nenesie žiadny nový začiatok.

Dovoľ, Radka, aby som z tvojej najnovšej (Bože, ako sa bránim napísať, že poslednej) zbierky vybral jednu básničku – ako bolo u teba zvykom, bez nadpisu:

Nočné havrany / Odlietajú // Nenásytné / Ako moje vlasy // Hladné viac / Po твоjich rukách / Ako po hrebeni // Ten na krásu / Žene nestačí

Radka, bolo nám čťou a potešením spoznať ťa, byť občas s tebou, viesť rozhovory. Ale hlavne –ponárať sa do твоjich veršov a ako z dna rieky, ktorú z núdze nazývame Čas, vytiahnuť občas kamienok tvojej básne. To nám ostáva, to si nám zanechala. Ďakujeme ti za to, že si s nami bola, a že my sme mohli byť s tebou.

publikované na www.tyzden.sk, 2012

Martin Droppa

Naposledy to bolo plné vône.
Pripíjali sme sa na Radkine Kamienky.
Lebo do Ružomberka - Bieleho Potoka sme prišli pokrstiť Radkinu knižku. Ľahučko, voňavo, ako rosa na ňu padali tmavoružové lupienky pivónií.
Juditka mala na lone Radkinu krotkú mačičku. Stanovi žiarili oči. Anička Uramová, Naďka Kubányová. Ivan. Radkini rodičia.
A ona, biela a krásna ako porcelánová bábika. Živá, vášnivo živá. Navzdory postupujúcej chorobe, navzdory bolesti a utrpeniu. (Vedeli sme to. Všetci. Už ju neožarovali. Už nám len oznamovala, aké nové lieky proti bolesti užíva. Ale ako by sme sa mohli zrieknuť nádeje, keď ona bola jej stelesnením?)
Čítali sme si Kamienky nahlas.
Radovali sme sa.
Ešte pár chvíľ sme boli spolu.
Ešte sme jej mohli povedať, aká je pre nás vzácna a nenahraditeľná, akú lásku v nás vyvoláva.
A potom dokázala vyjsť na balkón a mávať nám tými krehkými ostatkami rúčok na rozlúčku.
To bolo vo štvrtok 7. júna 2012.
V pondelok 11. júna Radka umrela.
Ostala vôňa pivónií a Radkinho smiechu. Ostali jej verše.
Ostala hlboká radosť: boli sme vyvolení, dostali sme dar stretnúť ju, dar milovať ju.

Anna Ondrejková

Peter Lehotský

***Peter Lehotský** (1974). Organizátor hudobného života, novinár, publicista, bloger, básnik a textár. Žije v Liptovskom Mikuláši, aktuálne sa živí ako hovorca tamojšej radnice.*

x x x

Naše dotyky
dotikali.
To aby sme si
povykali.
A prerušili
styky.
Porozprávam sa
s nikým.
Zožeň si orgazmus
na baterky.
Zanadávam si
na frajerky.
Kúpim si liter
snehu.
A utopím v ňom
nehu.

Porozprávam sa
s Dunajom,
že či som prvým
chumajom.
Povie mi, že je
špinavý.
A že ho to už
nebaví
tváriť sa,
že je zdravý.

Len volovia
chcú kravy... (?)

Posledný tanec

Ešte raz sa na mňa usmej
Tento večer patrí nám
Skončíme to rýchlo, bez síz
Keď Boh hviezdy zhasína

Je to vlastne také isté
Ako vlani, pred rokom
Od zajtra však ku mne neprídť
Už so žiadnym nárokom

Šampus patrí ešte obom
Tak sa rýchlo opime
A kým ku nám príde ráno
Vedľa seba zaspíme

Pribudne len jedno číslo
V kalendári na stene
Ty si vezmeš televízor
Ja mám bližšie k anténe

Poprajme si všetko dobré
V slušnosti je záruka
A potom sa môžeme deliť
Od Troch dubov do buka

Vygumujme meno z dverí
To nech ľudí nemýli
Za pár sekúnd prídu s nami
Na svet rôzne omyly

Budem si môcť tak ako chcem
Usporiadať nábytok
A keď prídeš, budeš len hosť
Sám si spravím to i to

Ty si zase vymaľuješ
Spáľňu pekne nabieleo
A môj protest bude márný
Že tam chceš mať anjelov

A keď večer všetko zmlkne
Tak dám ucho ku stene
Budem počuť, či môj sused
Ktorým si ty, zastene

Ešte raz sa na mňa usmej
V slušnosti je záruka
Nové zámky, nové kľúče
Slnko k nám už nakúka

Tu sú dvere s mojím menom
Tvoje visí oproti
Ľudia vravia Že sme blázni
Že sme riadni choboti

Dušan Šuster

Dušan Šuster (1996). Študent gymnázia v Malackách, zberateľ kníh. Žije v Gajaroch.

Hokejisti

Keď som mal jedenásť, založili v mojej dedine chlapčenský florbalový klub. Aby som bol presný – už niekoľko rokov predtým tu existovalo družstvo mužov, a jeden z hráčov si povedal, že by svoje skúsenosti rád odovzdal mladším. Zašiel preto do školy, zvlášť do každej triedy. Pýtal sa, ktorí chalani by mali záujem hrať florbal. Záujem som mal ja aj nemálo mojich spolužiakov. Takto teda vznikol náš mládežnícky florbalový tím. (Mimochodom, ak by ste náhodou nevedeli, čo je to florbal, vedzte, že ide o šport veľmi podobný hokeju, zväčša sa však hrá v telocvični. Florbalová hokejka je o čosi kratšia a predovšetkým ľahšia ako hokejová, má totiž čepeľ z plastu. Brankár chytá bez hokejky, bez lapačky a bez vyrážačky, len v špeciálnej výstroji a v rukaviciach. Ach, skoro som zabudol...! Nehrá sa s pukom, ale s loptičkou.)

Najprv sme niekoľko mesiacov len trénovali, potom tréner zostavil formácie a prihlásil nás do ozajstnej ligy. A veru sme neboli najhorší! Vyrovnali sme sa i klubom z väčších miest!

Môj dedo je neobyčajne zručný, dokáže zmajstrovat' čokoľvek, na čo si pomyslíte. Keď sa dozvedel o mojej záľube, vyrobil mi bránku. Z kovových tyčí zvaril konštrukciu, na ňu pripevnil sieť, zlátanú z prázdnych vriec od zemiakov. To bolo radosti, keď som ju videl.

„Trénuj!“ povzbudil ma dedo. A ja som trénoval vari každý deň. Zvyčajne som vyniesol bránu na asfaltovú cestu pred domom. Áut som sa obávať nemusel, po našej ulici ich nejazdilo veľa. Ak nejaké preda len išlo, stačilo zliezť z cesty. Bránku som nechal stát' na mieste, vodiči ju zakaždým ohľaduplne obišli. Samozrejme, florbalovú hokejku by som bol na asfalte zničil, trénoval som preto s drevenou hokejkou na ľad. Precvičoval som si najmä strelbu. Netrvalo dlho a omrzelo ma to. „Ach, keby som si tak mohol zastrieľať na brankára. Alebo ešte lepšie – vyskúšať si nejakú akciu s prihrávkami,“ povzdychol som si raz. Vtedy mi v hlave skrsol geniálny nápad. Na ďalší deň som si v škole cez prestávku stal pred tabuľu a zahulákal: „Chalani, mám doma bránku! Prídete si zahrať?!“ „Jasné, prídeme!“ revali spolužiaci zborovo. „Tak po škole u nás, vezmite si drevené hokejky, budeme hrať na asfalte!“

Toho dňa popoludní sa pre naším domom konal prvý veľký zápas. Prišli skoro všetci spolužiaci (i tí, čo nehrávali florbal). Rozdelili sme sa na dve družstvá. Aj náš hokejový brankár Ľuboš mal so sebou hokejku. Postavil sa do bránky a sňal z hlavy šiltovku. „Čo to stváraš?“ čudovali sme sa. „No čo asi?! Nehráme preda florbal, veď máme drevené hokejky,“ vysvetľoval. „Hráme hokej! Preto mám ako

správny hokejový gólman aj lapačku!“ „Aháááá,“ zatiahli sme. „Teraz som celkom ako slávny brankár Martin Brodeur!“ vyhlásil Ľuboš. „Áno, a ja som ako Alexander Ovečkin!“ pridala sa iná chalana. „A ja, ja som Marián Gáborík!“ vykrikoval ďalší. V tom čase sme mnohí sledovali americkú NHL a mali svoje idoly, hráčov, ktorých sme obdivovali. Každý z nás povedal meno svojho obľúbencu. „A kto si ty, Dušan?“ „Ja? No predsa Zdeno Chára!“ Z kameňov, ktoré sme našli ležať pri ceste, sme urobili druhú bránku. V tej nestál brankár, načo aj? Už bolo všetko pripravené. Začali sme hrať. To bol zápas! Rozišli sme sa, až keď sa zotmelo a my sme nevideli ani na loptičku ani pod vlastné nohy.

Odvtedy sme pred naším domom hrávali pravidelne. Pred hrou sme sa zakaždým premenili na slávnych hokejistov. Počas hry neplatili naše skutočné mená ani prezývky, nik na mňa nezavolať: „Dušan, prihráj!“ Oslovovali sme sa výlučne menami známych hokejových hráčov, našich miláčikov. Ulicou sa ozývalo: „Pozor, Marián Gáborík! Máš za sebou súpera!“ A: „Strieľaj, Pavol Demitra, strieľaj!“ Postupne sa k nám pridávali i chalani z iných tried. Neraz sa stalo, že si prišiel zahrať chalana, ktorý nemal vlastnú hokejku. Ak chcel hrať, musel mu niekto požičať svoju. Nuž a dobrej duši, ktorá zapožičala hokejku nezostávalo nič iné, len postávať obďaleč, nemotať sa na ihrisku. Aj ja som veľakrát požičal hokejku. Jasné, že ma nebavilo len tak postávať. Vymyslel som však skvelú zábavku. Predstavoval som si, že som komentátorom. Slovmi, ukradnutými od profesionálnych televíznych hlásateľov, som opisoval priebeh hry. Komentoval som napríklad takto: „Ovečkin napáda Jágra, ten má však puk stále vo svojej moci. Prihrávka Gáboríkovi. Gáborík naberá rýchlosť, úúú, pekná kľučka, nádherne sa zbavil protivníka a rúti sa na bránu. Strieľa! Fúúúúha, to bola rana! Puk však skončil v Brodeurovej lapačke. Milí diváci, Marián je pri streleckej chuti, v troch predchádzajúcich zápasoch strelil päť gólov a teraz bude chcieť pridať ďalší. Ale nebude to mať ľahké! Brodeur totiž chytá fantasticky. Áno, podáva famózný výkon, aj teraz predviedol výborný zákrok! Počujete?! Preplnený štadión skanduje jeho meno! To je rev!!!“

Tu a tam sa pri našom provizórnom ihrisku pristavili okoloidúci dospelí a sledovali nás. V takých chvíľach som prestal komentovať a pozoroval ich. Udivilo ma, keď som si všimol, že sa nesústredia na hru, ale zrakom spočívajú raz na jednom hráčovi, potom na druhom a je jedno, kto je práve pri loptičke. Nechápal som, prečo to robia. Myslím, že som tomu porozumel až teraz, po niekoľkých rokoch. Tých ľudí nezaujímalo, ako sa vyvíja náš zápas, nepotrebovali

vedieť, ktorý z tímov vedie, nebolo im treba vidieť góly. Fascinovalo ich naše nadšenie, náš zápal pre hru, naše tváre, v ktorých sa zrkadlila číra a nefalšovaná radosť, hoci sme ich od sústredenia vraštili.

Dnes mám sedemnásť rokov. Diani na amerických ľadových plochách nevenujem pozornosť. So spolužiakmi zo základnej školy sa temer vôbec nestretávam. Bránka má roztrhanú sieť a tíško drieme v ktoromsi kúte nášho dvora. Florbal hrávam stále, nie však vo svojej dedine ako predtým, ale v mestečku, kde chodím na strednú školu.

Minulú sobotu som nemohol doma obsedieť. Rozhodol som sa, že si urobím malý výlet na bicykli. Previezol som sa popri rieke a zamieril späť do dediny. Cestou som vyhladol, zrýchli som preto, aby som bol čím skôr doma. Čosi ma však predsa zdržalo, aj som vďaka tomu zabudol na hlad. Na jednej z ulíc som zbadal tatkovho kamaráta Jana a jeho malého syna Peťka. V rukách držali hokejky a pri nich skackala loptička. Zoskočil som z bicykla a zavolať: „Dobry deň, ujo Jano! Čau Peťko!“ „Ahoj Duši,“ odpovedal ujo Jano. „Čau Dušan!“ pozdravil ma Peťko. Chvíľku sme sa zhovárali. Už-už som bol na odchode, keď sa ma ujo Jano opýtal: „Počuj, Dušan, čo budeš robiť zajtra?“ „Ále, nič takého...“ „Neprišiel by si si s naším Peťkom na hodinku či dve zahrať? V jednom kuse otravuje mňa, ale vieš, ako to chodí. Ja už nie som vo forme,“ uškrnul sa. „Áno, Dušan, príď! Zavolám aj kamarátov, zahráme si zápas!“ prosíkal Peťko. „Prídem!“ sľúbil som a vyskočil na bicykel.

V nedeľu som prevrátil pivnicu hore nohami, kým som našiel starú drevenú hokejku. Potom som sa vybral za Peťkom. Keď som dorazil k domu, kde býva, nestačil som sa čudovať. Okrem Peťka tam stáli ešte štyria ďalší chalani s hokejkami. Na ceste už boli kameňmi vyznačené dve bránky. „Čááá Dušan!“ vyškľokol Peťko, len čo ma zbadal. Predstavil ma kamarátom. Rozdelili sme sa na dva tímy a... ..hrali sme! Cítil som sa ako v dobe, keď som so spolužiakmi hrával pred naším domom. Opäť som mal jedenásť rokov.

Železnica

Sledoval som vlak, odchádzajúci zo stanice. Pred chvíľou som sa rozlúčil so spolužiakmi – teraz už spokojne sedia v kupé. Ale môj autobus odchádza až o hodinu. Rozhodol som sa, že zatiaľ zjdem do neďalekého parku a budem si tam čítať. Vždy mám v školskej taške nejakú knihu. V ten deň sa mi medzi učebnicami ukrýval Veľký Gatsby od Francisa Scotta Fitzgeralda.

Od nástupišťa sa popri koľajach na ľavej strane tiahne pomešší betónový múr a napravo vysočizný drevený plot. Pri múriku, postriekanom kriľavými grafitmi, sa ako had plazí zanedbaný chodníček.

Vykročil som po chodníčku. Asi sto metrov ma sprevádzal múrik i plot. Potom oba zmizli a chodníček sa akoby zázrakom premenil v riadny chodník.

Naľavo vidieť supermarket, napravo širočiznú cestu, za ňou konečne park, kam mám namierené. Cesta sa mierne zvažuje a smeruje k mestskej nemocnici. Isteže, prebehnúť cez koľajnice, to by nebol problém, no prejsť cez cestu ohraničenú vysokými zvodidlami – to by bolo takmer nemožné. Ved' po nej ustavične fujazdia nejaké autá. Preto bol ponad železnicu a cestu vybudovaný akýsi most, stojaci na vysokých oporných stĺpoch. Na začiatku je skrútený ako slimačia ulita. Nuž, kvôli tomuto nezvyčajnému tvaru most každý nazýva slimák. Na konci je slimák úplne rovný, ústi priamo do parku. Okrem slimáka vedie ponad autostrádu a železnicu ešte jedna cesta, ktorú podobne ako slimáka podopierajú mohutné stĺpy z betónu. Slimák, železnica a dve cesty tvoria nesmierne zaujímavú križovatku.

Zostúpil som z chodníčka a pokračoval po slimáku. Onedlho som prešiel zakrútenou časťou. Oproti mne kráčali starší manželia.

Na vrchu slimáka som sa zastavil a mierne som naklonil ponad zelené kovové zábradlie, zahľadiac sa na železnicu. Dovidieť stadiaľ ešte ďalej, až na okraj mesta. Koľajnice sa od nástupišťa tiahnu dokonale rovno, až sa strácajú kdesi v lese za mestom.

Zrazu sa rozľahol obrovský rachot. Po železnici hrmtal neobyčajne dlhý nákladný vlak. Manželvia tiež zastali a pozorovali dlhokánsku húsenicu, spletenú z farebných vagónov, naplnených nevedno čím. Keď sa vlak stratil, pokračovali v chôdzi. I ja som sa poslednýkrát zahľadel na železnicu, vykročiac do parku.

V oblakoch

Jacoba som prvýkrát stretol v septembri minulého roku, keď som nastupoval do prvého ročníka na gymnáziu. Obaja sme boli pridelení do tej istej triedy, čo znamená, že odvtedy sa stretávame temer každý deň. Spočiatku sme boli ozaj iba spolužiaci, no neskôr sme sa stali aj dobrými priateľmi.

Jacob býva v neveľkej dedine, ktorá by poľahky mohla byť celkom nezaujímavá. To by ju však nesmela obklopovať taká nádherná príroda. Cez letné prázdniny som v nej s Jacobom niekoľkokrát stanoval a presvedčil sa o jej kráse. Nuž, keďže ide o takúto výnimočnú dedinku, prezradím vám jej názov i polohu. Volá sa Sološnica a je učupená pod pohorím Malé Karpaty.

Pred niekoľkými týždňami priniesol Jacob do školy akýsi časopis. Cez prestávku sme v ňom začali listovať a natrafili pri tom na článok o Himalájach. Samotný text nás síce veľmi neupútal, zato fotografie, ktorými bol doplnený, nám priam vyrazili dych.

„Takéto niečo by som chcel vidieť na vlastné oči!“ vyhrkol som, keď sme si prehliadali snímky, urobené na vrchole Mount Everestu.

„Viem o jednom mieste, ktoré tiež ponúka skvelý výhľad. Nie ako z Everestu, ale aj tak stojí zato,“ prezradil Jacob a zatvoril časopis.

„Môžem ťa tam zobrať, ak chceš.“

„Pravdaže chcem!“ poponáhlal som sa povedať.

„Potom príď cez víkend ku mne, do Sološnice!“

„Prídem!“

„A obuj si nejaké topánky, v ktorých sa ti bude dobre chodiť. A obleč si niečo teplé.“

„Dobre!“

„Budem ťa čakať.“

V sobotu ráno som teda oblečený v tepláčkovej súprave, doplnenej bundou, obutý v starých športových topánkach, zaklopal na dvere Jacobovho domu v Sološnici. V ten deň bolo pomerne chladno, hmlisto, na nebi sa lenivo rozvaľovali bachraté mliečnobiele mračná. Jacob ihneď otvoril.

„Ó, vidím, že si zvolil naozaj vhodnú obuv i oblečenie,“ pochválil ma s úsmevom, len čo sme sa pozdravili.

„Aj ja som už pripravený, môžeme hneď ísť!“

„Áno, poďme, už sa teším!“ zvolal som nedočkavo.

„Vlastne, počkaj ešte chvíľočku,“ poprosil ma a vzápätí zmizol za rohom domu. Keď sa vrátil, viedol so sebou psa.

„To vari nie! On ide s nami?“ spýtal som sa pobavene.

„Pravdaže! Brixovi horská turistika nepôsobí najmeneš ťažkosti, dokonca ju má rád. Napriek tomu, že už má svoje roky," zasmial sa a obrátil sa na psa: „Však, Brix?" Brix súhlasne zavrčal a Jacob ho s láskou potľapkal po chrbte.

„Horská turistika? Počul som správne?" opáčil som.

„Presne tak, sluch ťa neklame," ubezpečil ma Jacob.

„Takže ideme do hôr?"

„Uhádol si!"

Vyrazili sme. Jacobov dom stojí na samom konci dediny, stačilo preto prejsť len zopár metrov a ocitli sme sa na lúke, nad ktorou sa hrdo týčia Malé Karpaty.

„Pozri, tamten vrch pred nami, na ten ideme!" vravel Jacob, zatiaľ čo sme kráčali v ústrety horám. „Oficiálne sa volá Vápenná, ale žiadny Sološničan ho nenazve inak ako Roštún. Má vyše sedemsto päťdesiat metrov a patrí k najvyšším v Malých Karpatoch." V okamihu keď to Jacob dopovedal, sme už boli na jeho úpäť. Začínala sa tam úzka cestička. Vydali sme sa po nej, ponoriac sa do lesa, ktorým bol kopec porastený. Pod nohami nám šušťalo lístie, ktoré z okolitých stromov postfňhala jeseň. Hoci cestička stúpala čoraz prudšie, naša chôdza neprestávala byť svižná. Brix nás vôbec nespomaľoval, naopak. Nebyť vôdzky, ktorá ho pútala k Jacobovi, bol by sa po ťažšie schodných miestach vyšterval ešte rýchlejšie a šikovnejšie ako my dvaja.

Uplynuli asi tri štvrtiny hodiny (neviem to iste, pretože čas som vtedy vôbec nevnímal) a pocítil som, že sme blízko vrcholu. Poznal som to jednak preto, že dosiaľ nahusto rastúce stromy sa rozostupovali, a aj preto, že dal o sebe vedieť chlad.

Skutočne. Urobili sme ešte niekoľko málo krokov, stromy sa vytratili úplne, cestička už ďalej nepokračovala. Ocitli sme sa na vrchole. Očakával som, že uvidím scenériu podobnú tej na fotografii v Jacobovom časopise, no miesto toho som mal pred očami len ťažkú, bielu a hustú hmlu. Tak hustú, až som mal pocit, že ak zovriem dlaň v päšť, dokážem z nej kúsok uchmatnúť.

„Čo je to?" opýtal som sa nechápavo.

„Hmla..." znela Jacobova odpoveď.

„Áno, ale... Ako to, že je tu, v takej výške?"

„Myslím, že to nie je obyčajná hmla. To je... My sme... Sme v oblakoch!" rozosmial sa. Aj ja som sa pustil do smiechu.

V oblakoch! Niekoľko minút som sa nadchýnal skutočnosťou, že stojím uprostred ozajstného mračna, ale zakrátko ma to omrzelo. Veď uznajte, hľadiet' na hmlu, cez ktorú niet vidno nič iné, to veru nie je ktovieaký zážitok. Jacob spozoroval moje sklamanie a začal sa

ospravedlňovať: „Prepáč, s touto hmlou som nerátal. Vieš, raz som sem prišiel cez leto a bol stadiaľto neopísateľný výhľad, celé Záhorie som mal ako na dlani. Chcel som, aby si si aj ty mohol vychutnať čosi podobné...”

„Nie, to je v poriadku,“ mávnuc rukou som si kľakol, aby som pohliadil Brixa.

Odrazu sa prihnal mocný víchor. Hej! Dva či tri razy nám zakrúžil nad hlavami, víril pri tom hmlu a trhal ju na franforce. Tie si potom naložil na plecía a zamieril s nimi dolu do údolia, kde sa rozprestiera dedina. Tam ich zhodil a nechal ležať. Veru! Konečne sme mali možnosť rozhliadnuť sa. Do dediny sme nevideli, keďže ju zahaľoval závoj utkaný z drobných čiastočiek hmly, ktoré tam zavial vietor.

Zato však pred našimi zrakmi rástli mohutné vrchy. Spokojne vystierali chrby a vypínali sa do výšky. Aký nádherný pohľad! Nemohli sme sa ho nabažiť. Ešte aj Brix radostne zaštekal.

Boli by sme tam zostali i hodinu, ale nemilosrdne do nás dobiedzala zima. Keď nám skrehli prsty na rukách tak, že sme nimi ledva pohli, Jacob navrhol: „Vráťme sa do dediny. Je tu zima. A navyše si určite vyhladol.”

„Máš pravdu,“ prikývol som.

„Aj ja som riadne hladný. Mamina nám iste pripravila niečo na jedenie. Poďme!”

Zostup nám trval oveľa kratšie ako výstup. Len čo Jacob vrátil Brixa na jeho miesto, umyli sme sa a usadili za stôl v kuchyni, kde na nás čakali dva tanieri plné cestovín - pre každého jeden.

„Ďakujem, že si ma tam vzal, bol to zážitok,“ povedal som skôr, ako sme začali jesť.

„Toto bola len taká príprava. Ešte sa tam vydáme v zime, keď nasneží, aby sa to čo najviac podobalo Himalájam,“ uškrnul sa Jacob a pustil sa do chutného jedla.

Martin Droppa

Martin Droppa (1963). Básnik aj prozaik, novinár, reportér, fotograf. Žije v Liptove.

Poduška detských snov

„Kedy bude mať pohreb?“ spýtala sa starý chudý chlap kamaráta, zjavne rovesníka.

„Asi zajtra, veď zomrel včera,“ odvetil kamarát chudého a na oplúťú zámkovú dlažbu položil igelitku, napchatú balíčkami mrazených kuracích hrudí, fľašou borovičky a poldruhalitrovku piva v plaste. Taška sa zakymácala, zvrchu na dlažbu vypadli dva baličky cigariet.

„Kurva,“ povedal kamarát chudého, zdvihol fajčivo a strčil ho do vrecka sivého, obdratého, na golieri zamasteného saka.

„Akosi rýchlo sa pomínul,“ riekol chudý, upierajúc pohľad dolu chodníkom. Chodník lemoval úzke námestie, akože pešiu zónu, zvažujúce sa k nehybne plynúcej riečke plnej kalnej vody s hniezdami komárov v trávach na brehu. Larvy komárov čakali na teplejšie dni.

„Utráпил sa, veď si to videl. Odkedy mu zomrela žena, ani nikam nešiel,“ povedal stavec, zvierajúc medzi lýtkami igelitku. Vytiahol z vrecka balíček cigariet, otvoril, vybral jednu, pripálil si. „Chceš?“ spýtal sa chudého, ten akoby popamäti siahol pred seba a ponúkol sa.

Fajčili, nemo, strnulo hľadiac dolu chodníkom, k nehybnej, kalnej stuhe vody.

„To sa dalo čakať, ale aj tak...,“ opáčil chudý, odmlčal sa a o pol tónu tichším hlasom dodal: „Človek by sa nemal opúšťať.“

„Hm,“ vyfúkol nosom dym kamarát s igelitkou, „to je pravda. Ľahko sa to povie. Ale čo mu ostalo? Nič. Dôchodok na hovno, žena po smrti, aj ten pes sa mu kamsi zatúlal, deti kdesi po svete...“

„Kedy si ho videl naposledy? Ja asi pred jedenástimi dňami,“ podvedome hľadal alibi chudý, cítiac v slovách kamaráta akúsi neidentifikovateľnú výčitku.

„Neviem,“ odvrkol kamarát, „v meste som nebol ani nepamätám. Bolieva ma chrbát. Nechce sa mi nikam chodiť. Odkedy mi zomrela žena, nič sa mi nechce...“

„Viem. To bolo pred rokom, však?“ zdvihol hlavu chudý náhlym poryvom záujmu.

„Prvého tomu bude trinásť mesiacov,“ s pevnosťou istoty v hlase riekol kamarát a hodil na zem ohorok z cigarety.

„Aby ti nedali mestskú pokutu,“ nevediac čo povedať vypustil varovne, mentorsky, chudý.

„Nech idú do riti, celí mestskí, buzeranti čierni,“ vzpružil sa kamarát, zdvihol zo zeme igelitku a odhodlal sa: „Idem. Maj sa. Ozvi sa niekedy.“

„Ahoj,“ povedal chudý, „idem aj ja“.

Kamaráti ešte prešli pár metrov spolu, naraziac na breh špinavej, stojatej riečky. Jeden odbočil doľava, druhý doprava. Ani po prúde, ani proti prúdu. Pozdĺž stuhy stojatej kalnej vody, obrastenej burinou, žihľavou, bodľáčím. Na trsoch ostrých tráv zachytené odpadky, zdrapy igelitov, plastové fľaše, akási ružová handra omotaná na čiernom konári – akoby obliečka z pradávneho vankúša.

„Poduška detských snov, plná vlhkých hniezd komárov,“ povedal by rovesník kamarátov, keby neležal kdesi v márnici, deň pred svojím pohrebom, ktorého sa ani nedožil. Veď len tak-tak stihol vlastnú smrť, dobehol ju ako keby to bol vlak, prvý ranný vlak, na ktorý celý život len dobiehal na poslednú chvíľu.

Natália Fašánková

Natália Fašánková (1995). Herečka, recitátorka, poetka. Študuje na gymnáziu, žije v Liptovskom Mikuláši.

Carpe

Mal si pravdu
„Carpe diem“
hovril si a ja som si predstavila
kyslé
nedozreté jablká

carpe diem
ale
ako užit'
bez teba?

Jakubovi

Slová vytláčam z tuby plnej mokradí
a topím v nich kone.
Divoké stáda
ktoré prestanú dýchať
po každom tvojom odmietnutí

Zomierajú
kone
keď nemajú dost' vody

Zomieram
ja
keď nemám dost' neba.

A ja ťa nemám.
Ak vieš čo tým myslím.

Loďka

Káva chladne príliš rýchlo
káva
a naše slzy

Tú loďku som ti vyrobil, aby si sa nebála po tme.
-povedal si

Nebudem.

A teraz len sklúčene
čakám na ten čas
keď už nebudem

Tvoja loďka sa topí
v studenej káve.
Lebo tu nie si
lebo ťa nenachádzam
.

Nechceš

6 hroziem
je menej ako ty.

pohladiť ti ruky
dlhé
prsty
dlhé

no ty nechceš
PRÁSK
nechceš.

mňa.

nechceš.

6 hroziem
je viac než ja.

Počas kostolných zvonov

Som rozvedená so svetom
a počujem hlasy
zvony
šepoty
každý večer
pod vankúšom.

Prísť po tých, ktorí umreli

Prísť po tých, ktorí sa nevrátia.

Prísť po tých, ktorí tu nikdy neboli.

Nechat' zосуšiť ruže
narásť žiaľ
prerušiť vymieňanie listov
odrezať niť
natiehnutú medzi nami

Utopiť sa v káve a udusiť v poslednej večernej cigarete
zničenej o polnoci
počas kostolných zvonov
ktoré nepoznám.
ktoré ma nepoznali.
ktoré nikdy neprišli.

Chod'.

A nechaj ma zamrznúť

.

Rána

Miešať pocity
spolu s rannou kávou

studená.

páska cez oči
Bee Gees z rádia

sama
sama
sama

.

platiť za všetky moje nezaliate kvety
platiť za moje žiadze
platiť komu?

tebe?
sebe?

nikomu.

túžiťanemaťtúžiťanemaťtúžiťanemaťtúžiťanemať.

tu.
aj hocikde inde.

studená je
ranná káva
moje nezaliate kvety
ty?
ja?

obaja.

Si stále tam

Iba štyria chlapci
čo utekali lesom
videli
ako horko mi dnes
chutia šípky.
Ich bosé nohy cítili
ten istý sneh
ale inú bolesť.
Im mrzli nohy
a mne srdce.

A ty si mrzol v ňom.

Ak ti dnes v noci bude zima
a nepomôže ti ani perina
budeš vedieť
že si stále tam.

Vzdychy

dnešným bytom sa dnes ozývajú
dnešné vzdychy
dnešnej mňa

(výdychy, čo sú navonok podobné spálenej tráve
a vo vnútri sú ozvena)

dnešným bytom sa dnes neozývajú
včerajšie vzdychy
neexistujúceho
teba.

Anna Uramová

Anna Uramová (1984). Poetka. Žije v Smrečanoch, pracuje ako zdravotná sestra v popradskej nemocnici.

Ustrica

Ponoril si ma do hĺbok, tu som
nehybná, zakliesnená v tichu
tak odlišnom od hluku nad hladinou

nado mnou záplavy vôd
tmavozelené výšky

nahliadnuť k zábleskom svetla

sú to len atómy, čo sa rozbili na vlnách...

Tu dolu tma, nevypovedané tajomstvá

jediné zrnko piesku vniklo pod povrch,
zostalo, nevyplavilo sa von, je tam,
dáva o sebe vedieť, zraňuje, bolí...

Ponoril si ma do hĺbok, tu som,
nehybná, zakliesnená v slovách, v pochybnosti, obalená riasami
a časom
čakám na deň, v ktorom ma vyberú na Tvoje svetlo

dotknú sa ma, priložia nôž

o to mám strach,
Tvorca oceánov,

zažiarí niečo,
keď sa vnútro otvorí?

obsah

Krjela 45

Radka Berešíková: Básne	3
Martin Droppa: Smrt' básničky	6
Anna Ondrejková: Naposledy...	8
Peter Lehotský: Básne	9
Dušan Šuster: Hokejisti, Železnica, V oblakoch	13
Martin Droppa: Poduška detských snov	21
Natália Fašánková: Básne	24
Anna Uramová: Ustrica	30

Krjela. Časopis Literárneho klubu pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (ŽSK) v Liptovskom Mikuláši. Číslo 45. Redakcia: Anna Ondrejková, Ján Púček, Ivan Repček. Autori tohto čísla: Radka Berešíková, Martin Droppa, Natália Fašánková, Peter Lehotský, Anna Ondrejková, Dušan Šuster, Anna Uramová. Fotografia na obálke Martin Droppa. Grafická úprava: Ivan Repček. Vydala Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši. Tlač Norami s.r.o. Júl 2013.

Toto číslo vyšlo s finančným príspevím
pána Ivana Štípalu
a tlačiarne NORAMI s. r. o., Liptovský Mikuláš

hnvkeirjdmxlsksamd utndndmgk
kgmrjfd KRJELA lrmekdieiqo
mcjueidjamdmqurrrnfd 45 ldlil
mgj ČASOPIS kgmmrmirislalil
mgkro LITERÁRNEHO mgkflo
KLUBU mhjfkfkgkkskwjqwjh
mgjgv PRI mgmkmdkskcawedkf
ldkdhfmcn LIPTOVSKÉJ ndhe
KNIŽNICI amgkdjsidosmmqwrl
hfhdnchdd GAŠPARA mfkdoold
mgg FEJÉRPATKY - kfidic
mgmdkdosks BELOPOTOCKÉHO
sjsmdmjwuauxndnaowuurchaheu
leoaijddjdnnaieurfnakkturfm
mdjdjdud (ŽSK) jdjsudusduasu
jhsajajdsdjduu&ijddvbnsalsaovc